

Ks. prof. dr hab. Jan Orzeszyna
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Wydział Teologiczny

Ocena dorobku naukowego
ks. dra hab. Zbigniewa Wanata, prof. UMK,
w związku z postępowaniem o nadanie tytułu profesora nauk teologicznych

Ks. dr hab. Zbigniew Wanat, profesor UMK, urodzony 24 stycznia 1961 r. w Gdyni, jest teologiem, który od czasu ukończenia studiów wyższych w 1990 r. poprzez rozprawę doktorską z teologii (*Prawda jako korelat sumienia w świetle nauczania Jana Pawła II. Aspekt teologiczny* - Lublin 1997) oraz habilitacyjną (*Sumienie w blasku Prawdy. Polska teologia sumienia XX wieku* - Toruń 2012) systematycznie rozwija krąg swoich zainteresowań problematyką z dziedziny teologii moralnej. Łączy je z intensywną działalnością dydaktyczną, organizacyjną oraz duszpasterską praktyką, co stanowi istotny motyw, który skłania go do podejmowania kolejnych zagadnień szczegółowych, dzięki czemu jego refleksja teologiczna naznaczona jest silnie perspektywą praktyczną, co bynajmniej nie odejmuje jej niczego z teoretycznych walorów. Aktualnie jest zatrudniony na Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu, gdzie od 2017 r. pełni funkcję kierownika Katedry Teologii Moralnej i Duchowości.

Niniejsza ocena dorobku naukowego dotyczy publikacji, które ukazały się po habilitacji, zwłaszcza monografii wskazanej jako najważniejsze osiągnięcie, a także opieki naukowej i kształcenia młodych kadr oraz współpracy zagranicznej i popularyzacji nauki.

I. OCENA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-BADAWCZYCH

Ks. dr hab. Zbigniew Wanat, profesor UMK, posiada bogaty, pod względem ilościowym i merytorycznym, dorobek naukowo-badawczy. Przed uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego opublikował jedną monografię, 28 rozpraw naukowych w formie artykułów, 12 recenzji naukowych, 12 sprawozdań i 18 publikacji popularnonaukowych, był redaktorem jednej monografii wieloautorskiej i 4 numerów biuletynu katechetycznego.

Po habilitacji, w sposób znaczący powiększył swój dorobek naukowy, na który składa się „książka profesorska”, 18 artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych i opracowaniach zbiorowych, redakcja 4 monografii wieloautorskich, 17 recenzji książek

zamieszczonych w renomowanych czasopismach, 7 recenzji wydawniczych opracowań i monografii naukowych oraz łącznie kilkadziesiąt recenzji artykułów naukowych napisanych do czasopism teologicznych.

1. „Monografia profesorska”

Zasadniczą publikacją w dorobku naukowym ks. dra hab. Z. Wanata, prof. UMK, jest tzw. „książka profesorska” pt. *Hipokrates i sumienie. Teologiczny aspekt formacji moralnej pracowników służby zdrowia*, wyd. Bernardinum, Pelplin 2019, 373 s. Najogólniej rzecz ujmując, Autor stara się w niej wykazać, że pracownicy służby zdrowia, pełniąc zaszczytną misję „sług życia”, będą w stanie owocnie ją wypełnić, gdy będą właściwie uformowani od strony moralnej.

We *Wstępie* do rozprawy Autor określa cel swoich badań oraz podaje uzasadnienie dla podjęcia tego zagadnienia. Wyjaśnia, że tytułowy Hipokrates, to pracownik służby zdrowia, który od czasów starożytnych dba nie tylko o techniczną stronę wykonywanego zawodu, ale także o jego etyczny poziom. Ten aspekt refleksji, niejako ukryty w nazwisku ojca medycyny, dodatkowo podkreśla tytułowe sumienie oraz podtytuł jednoznacznie wskazujący na zadanie formacji moralnej. Ks. Z. Wanat przekonuje, że współczesne przemiany kulturowe w dziedzinie moralności sprawiają, że trzeba niejako na nowo podejść, zarówno do konkretnych problemów etycznych, jak i do wychowania moralnego. Wprawdzie współczesna refleksja etyczna, czy też bioetyczna, obejmuje niemal wszystkie zagadnienia z dziedziny biomedycznej i wyczerpująco je omawia, to jednak automatycznie nie wpływa to na kształtowanie się etosu pracowników służby zdrowia. Dlatego, ks. Wanat proponuje teologiczną refleksję nad sumieniem jako centrum moralnych wyborów i decyzji oraz krytyczne, a jednocześnie pełne nadziei spojrzenie na współczesne działania pastoralne służące formacji sumienia.

Następnie Autor przeprowadza szczegółową charakterystykę dotychczasowej literatury na temat moralnej formacji pracowników służby zdrowia i stwierdza, że albo skupiają się one jedynie na rozważaniach teologicznomoralnych, albo na kwestiach duszpasterskich. Poprzez swoją monografię ks. Wanat uzasadnia potrzebę integralnego ujmowania formacji sumienia i ukazuje możliwość scalenia dwóch ważnych nurtów refleksji teologicznej, a mianowicie moralnego i pastoralnego.

W tym celu jako główną metodą badawczą posługuje się krytyczną analizą publikacji źródłowych, zwłaszcza współczesnego nauczania Kościoła dotyczącego pracowników służby zdrowia, oraz literatury przedmiotu. Pastoralne podejście do omawianego tematu ujawnia się w wykorzystaniu zasady: widzieć - oceniać - działać, która prowadzi od opisu i oceny zjawisk

do przemyślanej odpowiedzi praktycznej. W omawianej monografii znajduje to odzwierciedlenie w kolejności i treści poszczególnych rozdziałów.

Pierwszym z omawianych zagadnień, które reprezentują opis i ocenę są współczesne przemiany kulturowe, które stanowią kontekst wszelkiej działalności wychowawczej i formacyjnej, w tym służącej formacji moralnej. Obok przemian, które w polskiej rzeczywistości w specyficzny sposób wpływają na postawy moralne i etyczne oceny, ks. Wanat uwzględnia szerszą perspektywę kulturową, która bardziej fundamentalnie, niejako u samych podstaw, wpływa na moralność indywidualną i społeczną, w tym również na moralność życia zawodowego. Chodzi mianowicie o „kryzys prawdy” w formie relatywizmu, czy wręcz jej negacji oraz o współczesny sekularyzm i zanik poczucia grzechu. Oba te zjawiska bezpośrednio wpływają na postrzeganie sumienia i jego praktyczne funkcjonowanie.

Elementem odpowiedzi na oba zjawiska jest, zdaniem ks. Wanata, konieczność ukazywania istoty sumienia, jego związku z prawdą rozpoznawaną, zarówno rozumem, jak i wiarą religijną. Czyni to, prezentując przemyślaną i zwartą interpretację sumienia opartą na biblijno-teologicznej argumentacji. Prowadzi go to do przedstawienia oryginalnego ujęcia sumienia w perspektywie trynitarniej poprzez odniesienie człowieka i jego sumienia do Boga Ojca, Jezusa jako Syna Bożego i Ducha Świętego. Taka perspektywa interpretacji zaprasza, by ludzkie sumienie traktować jako Boży dar i miejsce Jego życzliwej obecności, która pomaga człowiekowi kroczyć drogami dobra ku ostatecznym przeznaczeniom.

Jednym z ważnych wniosków, które płyną z tej partii książki, jest konieczność planowania i prowadzenia moralnej formacji, która odwołuje się do tajemniczej obecności Boga w ludzkim sumieniu jako łaski, która ofiarowana jest także za pośrednictwem wspólnoty Kościoła. W ten sposób ten fragment rozważań uzasadnia potrzebę późniejszego rozdziału rozwijającego perspektywę eklezjalno-sakramentalną formacji moralnej. Niezmiernie ważne jest podkreślenie przez Autora kwestii profetycznego znaczenia sprzeciwu sumienia. Jest to szczególnie ważne w odniesieniu do pracowników służby zdrowia. Oni to bowiem często stają wobec konfliktu między Bożym prawem, które stoi na straży ludzkiego życia, a prawem stanowionym przez człowieka, które wprowadza liczne i niesprawiedliwe wyjątki zezwalające na jego niszczenie.

W tym kontekście uzasadniona i cenna jest refleksja nad tożsamością pracowników służby zdrowia. Analizując współczesne nauczanie Kościoła ks. Wanat wskazuje na służbę życiu jako ich podstawowe powołanie, które mogą w pełni realizować formując swoje sumienia zgodnie z Ewangelią. W jej świetle, ludzkie życie jawi się jako fundamentalny dar Boga. Staje się on godny troski i obrony na każdym etapie i w każdym stanie wtedy, gdy

człowiek rozważy i przyswoi sobie płynące z Ewangelii życia pouczenie na temat sensu cierpienia, choroby i śmierci. Stąd fragment zamykający rozdział poświęcony rozumieniu dobrej śmierci, która prowadzi do pełni życia.

Dwa ostatnie rozdziały włączają czytelnika w nurt refleksji nad formacją moralną pracowników służby zdrowia. Jest to ujęcie zdecydowanie praktyczne i duszpasterskie. Na dodatek, Autor podkreśla, że kwestie pastoralne nie powinny być ograniczone tylko do wskazania na rolę, czy zadania samych duszpasterzy. Ich codzienna obecność wśród pracowników służby zdrowia jako kapelanów, czy duszpasterzy tego środowiska jest oczywiście specyficzna i w pewnym sensie niezastąpiona, ale bynajmniej nie wyczerpuje współczesnego spojrzenia na duszpasterstwo. Ks. Wanat uważa, że zwłaszcza w kontekście rozumienia wspólnoty eklezjalnej i roli laikatu potrzebne jest przesunięcie akcentów i nie tylko uznanie roli świeckich, ale także przyjęcia z wdzięcznością ich faktycznego zaangażowania w działania służące moralnej formacji środowiska medycznego. To jest bezspornie nowatorskie spojrzenie na rozumienie duszpasterstwa.

Aby taki projekt mógł być realizowany w praktyce należy, zdaniem Autora, zasygnalizowaną wcześniej przez niego, potrzebę łaski Bożej dla owocnej formacji moralnej uzupełnić o autentyczne życie sakramentalne, a także naśladowanie wzorów osobowych, zwłaszcza lekarzy i pielęgniarek, których Kościół czci jako świętych i błogosławionych. Wzory te, warto częściej przywoływać w ramach ogólnego duszpasterstwa, m.in. dzięki liturgii cyklicznie wspominającej świętych patronów i w ten sposób uzupełniać propozycje duszpasterstwa specjalnego.

W kontekście współczesnego rozwoju technologii komunikacyjnych, ks. Wanat wskazuje na potrzebę lepszego ich wykorzystania w celu przekazywania treści formacyjnych. Bez wątpienia, wysunięte przez Autora postulaty są zaproszeniem do dyskusji, jak dziś owocnie formować sumienia pracowników służby zdrowia. Podsumowujące ujęcie rezultatów wynikających z przeprowadzonej analizy Autor przedstawia w *Zakończeniu*.

Należy przyznać, że monografia ks. dra hab. Z. Wanata jest dziełem o dużej wartości naukowej i bez wątpienia nowatorskim. Niezaprzeczalną nowością jest takie ujęcie formacji moralnej, które obejmuje zarówno aspekt teoretyczny (teologicznomoralny), jak i praktyczny (pastoralny). Stanowi to niewątpliwie poważny wkład w rozwój refleksji teologicznej, która – uwzględniając przemiany współczesnego świata – prowadzi do dojrzałej (owocnej) realizacji życia chrześcijańskiego. Ponieważ rozważania poświęcone sumieniu i jego formacji mają charakter szerokiej interpretacji teologicznej, to będąc dedykowane wprost pracownikom służby zdrowia i jego duszpasterzom, mogą posłużyć także innym środowiskom zawodowym.

Ponadto język publikacji jest komunikatywny, dlatego też książka może służyć szerokim kręgom odbiorców. Liczne przypisy są merytorycznie poprawne. Należy podkreślić, że we wszystkich kategoriach swojej twórczości ks. Z. Wanat łączy rzetelność badawczą z oryginalnym podejściem do zagadnień, które podejmuje. Do takich naukowych kompetencji dochodzi się w wyniku wiele lat trwającej wyjątkowej, rzetelnej metodologicznie i odpowiedzialnej merytorycznie pracy badawczej.

Wnikliwa lektura „książki profesorskiej” pozwala na stwierdzenie, że jej Autor jest doskonałym znawcą przedmiotu badań. Problematyką sumienia zajmuje się konsekwentnie od czasu studiów doktoranckich w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Wtedy wyraźnie zainspirowany nauczaniem Jana Pawła II, zwłaszcza jego encykliką *Veritatis splendor*, w pracy doktorskiej ukazał korelację sumienia i prawdy moralnej. Idąc tym tropem, w rozprawie habilitacyjnej, przedstawił krytyczną analizę XX-wiecznych publikacji na temat sumienia i osiągnięć polskich moralistów XX wieku. Natomiast obecnie skupił się na zagadnieniu praktycznym, jakim jest moralna formacja, której głównym aspektem jest uformowanie prawego, wrażliwego i pewnego sumienia.

Recenzowana pozycja stanowi dojrzałą pracę naukową. Wywody są przemyślane i wyważone, poszczególne wypowiedzi są uzasadnione i logiczne. Sam sposób narracji, w której mnóstwo argumentów i elementów zaczerpniętych z wielu źródeł, zostało ułożonych w spójnym schemacie, jest uporządkowany i konsekwentny. Swoją rozprawą ks. dr hab. Z. Wanat wzbogacił polską literaturę teologiczną o dzieło źródłowe, stanowiące niezbędną pomoc dla każdego, kto będzie podejmował szeroko rozumianą problematykę formacji moralnej ze szczególnym uwzględnieniem formacji pracowników służby zdrowia.

2. Rozprawy i artykuły

W twórczości naukowej ks. dra hab. Z. Wanata można wyróżnić kilka nurtów badawczych, które znalazły swoje odzwierciedlenie w licznych rozprawach i artykułach naukowych.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania kandydata do tytułu profesora jest problematyka dotycząca sumienia. W swoich artykułach prezentuje on dojrzałą refleksję etyczną nad sumieniem, w której dominuje argumentacja biblijno-teologiczna oraz wyraźne wyczulenie na bieżące kwestie moralne. Jest to szczególnie widoczne w odniesieniu do żywo dyskutowanych kwestii społecznych i bioetycznych. Należy podkreślić konsekwentne podejmowanie kwestii zmian w postrzeganiu samej istoty sumienia i wpływu tego zjawiska na praktykę życia moralnego.

Obok problematyki sumienia, można w dorobku naukowym ks. Wanata, wyodrębnić jeszcze kilka ważnych obszarów, które wskazują na różnorodność jego badawczych zainteresowań. Poczesne miejsce w jego poszukiwaniach badawczych stanowi sakramentalny wymiar życia chrześcijańskiego. Interesuje go zwłaszcza problematyka sakramentu pojednania i pokuty. Fakt, że skupia się w nich na osobie spowiednika i jego zadaniach, świadczy o umiejętnym łączeniu badań z dydaktyczną działalnością, w ramach której przygotowuje do posługi spowiednika przyszłych kapłanów. W swojej teologicznej refleksji uwzględnia papieskie nauczanie, a także odwołuje się do najnowszej literatury przedmiotu. Potrafi na bieżąco podejmować dyskusyjne tematy teologiczno-moralne oraz komentować aktualne programy duszpasterskie.

W polu naukowych zainteresowań ks. Z. Wanata znajdują się także aktualne kwestie bioetyczne stanowiące przedmiot społecznej debaty. Opublikował na ten temat wiele artykułów. Dotyczą one szeroko rozumianej problematyki wartości ludzkiego życia, od poczęcia do naturalnej śmierci. W sprawie *in vitro*, eutanazji, czy odpowiedzialnego rodzicielstwa broni nauki Kościoła, powołując się na liczne dokumenty Stolicy Apostolskiej oraz inne opracowania, ale nie poprzestaje bynajmniej na przypomnieniu tej nauki. Owszem, ukazuje jej teologiczne, a także głęboko humanistyczne przesłanie.

Wnikliwego naświetlenia doczekały się w twórczości ks. Z. Wanata zagadnienia związane z ujęciem życia chrześcijańskiego w perspektywie cnót moralnych, teologalnych i powołania do świętości. Także w tym obszarze tematycznym można zauważyć aktualizację i nawiązywanie do nauczania współczesnych papieży.

3. Recenzje i redakcje

Ks. Z. Wanat ma na swoim koncie również 17 recenzji zamieszczonych w renomowanych czasopismach naukowych. Stanowią one wnikliwe studia analityczno-konstruktywne omawianych pozycji. Jest także autorem 7 recenzji wydawniczych książek, które ukazały się w druku. Ponadto, sporządził kilkadziesiąt recenzji i jest nadal aktywnym autorem recenzji naukowych artykułów pisanych do czasopism teologicznych, takich jak: „Family Forum”, „Roczniki Teologiczne”, „Sosnowieckie Studia Teologiczne”, „Studia Gdańskie”, „Studia Pelplińskie”, „Forum Teologiczne”, „Studia Nauk Teologicznych PAN”, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, czy „Teologia i Moralność”.

Na osobną uwagę zasługują jego prace redakcyjne. Jest redaktorem czterech książek: *Dar życia. W 25 rocznicę publikacji instrukcji „Donum vitae”* (Toruń 2012), *Rodzina sercem cywilizacji miłości. W dwudziestą rocznicę publikacji Listu do rodzin św. Jana Pawła II*, red.

Z. Wanat, I. Werbiński (Toruń 2014), *Odkrywać dar Chrztu świętego*, red. S. Suwiński, Z. Wanat (Toruń 2017), *Życie łaską Chrztu świętego*, red. S. Suwiński, Z. Wanat (Toruń 2017).

W ogólnym podsumowaniu dorobku publikatorskiego ks. dra hab. Z. Wanata, a więc obejmującego zarówno jego „książkę profesorską”, jak i rozprawy, artykuły i recenzje, należy stwierdzić, że cechują go ewidentne zalety poznawcze i edukacyjne, co świadczy o teoretycznych uzdolnieniach autora i jego naukowej kompetencji. Omówione zasadnicze nurty naukowych zainteresowań ks. dra hab. Z. Wanata, znalazły odzwierciedlenie w publikacjach, z których większość stanowią oryginalne i twórcze prace. Wszystkie one znajdują się na szlaku poszukiwań teologii moralnej otwartej na dialog z naukami humanistycznymi.

Prace naukowe ks. dra hab. Z. Wanata pisane są zrozumiałym i przystępnym językiem. Publikowane są w poważnych, punktowanych polskich teologicznych czasopismach naukowych („Studia Nauk Teologicznych PAN”, „Teologia i Moralność”, „Studia Theologica Varsoviensia”, „Ateneum Kapłańskie”, „Studia Gdańskie”). Należy mieć nadzieję, że po uzyskaniu tytułu profesora ks. Z. Wanat poszerzy nie tylko spektrum polskich czasopism naukowych, w których będzie publikował, ale także, jeszcze bardziej, zaznaczy swoją obecność w czasopismach obcojęzycznych. Generalnie należy stwierdzić, że jego książki i artykuły dowodzą nie tylko dużej wiedzy i erudycji, ale spełniają także wymagania metodologiczne. Jego wkład w polską teologię, w tym zakresie, jest bez wątpienia niezaprzeczalny, zwłaszcza dzięki publikacjom, które w sposób wieloaspektowy odnoszą się do sumienia.

II. OCENA OSIĄGNIĘĆ W ZAKRESIE OPIEKI NAUKOWEJ I KSZTAŁCENIA MŁODEJ KADRY

Oprócz działalności naukowo-badawczej, której owocem są omówione publikacje, ważnym polem działania kandydata do tytułu naukowego profesora, jest jego praca dydaktyczna i kształcenie młodej kadry.

Ks. Z. Wanat, po uzyskaniu stopnia doktora nauk teologicznych, od września 1997 r. wykłada teologię moralną w Wyższym Seminarium Duchownym w Toruniu. Ponadto, w latach 1997-2002 wykładał teologię moralną w Toruńskim Instytucie Teologicznym (dawniej Kolegium Teologiczne Diecezji Toruńskiej). Równocześnie, w latach 1999-2003 w ramach zajęć zleconych wykładał teologię moralną szczegółową w Wyższym Seminarium Duchownym Zgromadzenia Ducha Świętego w Bydgoszczy. Poza tym, w roku akademickim

2001/2002 prowadził zajęcia z teologii moralnej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Od 1 listopada 2002 r. jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Teologii Moralnej i Duchowości (dawniej: Zakład Teologii Moralnej i Katolickiej Nauki Społecznej) na Wydziale Teologicznym UMK. Natomiast od 2017 roku pełni funkcję kierownika Katedry Teologii Moralnej i Duchowości. Prowadzi zajęcia z teologii moralnej szczegółowej, bioetyki z elementami ekologii, metodologii teologii moralnej, zagadnień moralnych małżeństwa i rodziny, teorii i praktyki spowiedzi oraz wykłady monograficzne.

Ks. dr hab. Z. Wanat ma znaczny udział w promowaniu nowych kadr naukowych. Od początku swojej działalności naukowej prowadzi seminarium dyplomowe i seminarium magisterskie z teologii moralnej oraz seminarium doktoranckie. Dotychczas pod jego kierunkiem powstało 29 prac magisterskich i 23 licencjaty zawodowe. Recenzował 41 prac magisterskich i 7 licencjatów zawodowych.

Ks. Zbigniew Wanat jest promotorem jednego doktoratu, który został obroniony w 2016 roku (ks. mgr lic. Andrzej Piernikarczyk, *Błogosławiona Maria Marta Wiecka jako wzór świętości osób pełniących dzieła miłosierdzia*). Jest także promotorem dwóch otwartych przewodów doktorskich (ks. mgr Dariusz Kułakowski, *Duchowość małżeńska według materiałów formacyjnych Stowarzyszenia Wiernych „Spotkania Małżeńskie”*; ks. mgr Wojciech Retman, *Posługa duchowa osobom przebywającym w hospicjum w Domu Sue Ryder*).

Trzy razy uczestniczył w postępowaniu habilitacyjnym. Przygotował dwie recenzje dorobku naukowo-dydaktycznego (ks. dr Adam Sikora; ks. dr Jan Kalniuk) oraz jedną opinię w postępowaniu habilitacyjnym, jako członek komisji habilitacyjnej (ks. dr A. Pryba).

Jest autorem recenzji 13 doktoratów (ks. mgr lic. Krzysztofa Naczka, ks. mgra lic. Marka Zbarackiego, o. mgra lic. Norberta Ariela Cebuli OFM, O. mgra lic. Bartłomieja Stypy, mgra lic. Pawła Adama Makowskiego, ks. mgra lic. Krzysztofa Stanibuły, mgr lic. Lidii Szymańskiej, ks. mgra lic. Sebastiana Konrada Kijaka, mgr lic. Anny Małgorzaty Stramy, mgr lic. Małgorzaty Pyć, mgra lic. Pawła Bieńkowskiego, mgr lic. Aleny Androsik, mgr lic. Magdaleny Tafelskiej). W ten sposób ks. dr hab. Z. Wanat spełnia wymagany ustawą warunek stawiany kandydatom do tytułu profesorskiego dotyczący opieki naukowej i kształcenia młodej kadry.

Oceniając działalność naukowo-dydaktyczną ks. Z. Wanata, należy podkreślić, że tematyka i metoda prowadzonych przez niego wykładów i seminariów znamionuje wykładowcę wysokiej klasy. Potrafi on harmonijnie łączyć uzdolnienia metodologiczne z

merytoryczną wiedzą. Do tego znajomość języków obcych pozwala mu obficie korzystać z obcojęzycznej literatury filozoficzno-teologicznej. Nie dziwi więc, że wykłady ks. Z. Wanata cieszą się dużym uznaniem studentów i doktorantów. Prowadząc zaś zajęcia dydaktyczne i seminarium naukowe inspirowe i formuje intelektualne zainteresowania studentów, nawiązując z nimi równocześnie przyjazny i pozytywny kontakt naukowy. Napisane pod jego kierunkiem prace licencjackie, magisterskie i rozprawę doktorską cechuje rzetelność naukowa.

III. WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZUJĄCA NAUKĘ

Ks. Zbigniew Wanat jako kandydat do tytułu profesorskiego wykazał się umiejętnością współpracy naukowej z ośrodkami zagranicznymi oraz zaangażowaniem w działalność popularyzującą naukę. Owocem kontaktów z ośrodkami zagranicznymi jest m.in. międzynarodowa konferencja naukowa zorganizowana z okazji 1050 rocznicy chrztu polski na temat: *Chrzest święty – dar i wyzwanie* (Toruń, 21-22 kwietnia 2016).

W ramach realizacji projektu naukowego „Hipokrates i sumienie” dwukrotnie prowadził swoje badania na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Wiedeńskiego (2015, 2017) oraz na Uniwersytecie Medycznym w Wiedniu (2017). Było to możliwe dzięki członkostwu w stowarzyszeniu naukowym *Bioethicists in Central Europe* z siedzibą w Wiedniu. Pobyt na Uniwersytecie Kościelnym św. Damazego w Madrycie w ramach Programu Erasmus+ (2018) zaowocował nawiązaniem współpracy między kierowaną przez siebie katedrą Teologii Moralnej i Duchowości na Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu i jej odpowiednikiem w Madrycie.

Z kolei w ramach działalności popularyzującej naukę należy wskazać na dwa podstawowe rodzaje aktywności ks. Z. Wanata, a mianowicie: czynny udział w konferencjach naukowych oraz zaangażowanie w ich organizację. Podczas ośmiu sesji i konferencji wygłaszał referaty poświęcone m.in. kwestii sprzeciwu sumienia, problematyce sakramentu pokuty, obronie życia ludzkiego, czy towarzyszeniu małżonkom w kryzysach. Przewodniczył dwóm sesjom naukowym i uczestniczył w dwóch panelach. Były to konferencje o zasięgu ogólnopolskim (Zakopane, Licheń, Warszawa, Lublin, Gdańsk, Toruń, Nysa), jedna miała miejsce w Brattvåg w Norwegii.

Innym polem popularyzatorskiego zaangażowania ks. Z. Wanata jest pełniona przez niego od kilkunastu lat funkcja wydziałowego koordynatora *Toruńskiego Festiwalu Nauki i Sztuki*, który organizuje Uniwersytet Mikołaja Kopernika. Warto także wspomnieć o takich

jednostkowych wydarzeniach, jak wystąpienie z okazji Dnia Papieskiego popularyzujące nauczanie Jana Pawła II, czy też wykłady nt. moralnego nauczania Kościoła dla klauzurowych Sióstr Karmelitanek Bosych, a także wystąpienie podczas XIII Dnia Papieskiego w Toruniu VII LO im. Wandy Szuman w Toruniu, pt. *Bł. Jan Paweł II – Papież dialogu z młodymi* (Toruń, 22.10.2013).

Ks. dr hab. Z. Wanat angażuje się także w funkcjonowanie komisji wydziałowych swojej Uczelni. Uchwałą nr 122 Senatu UMK z 30.10.2012 został powołany w skład Komisji Oceniającej UMK na czas trwania kadencji organów kolegialnych, tj. na lata 2012-2016 i 2016-2020. W latach 2012-2016, a także w obecnej kadencji 2016-2020 jest członkiem Wydziałowej Rady ds. Dydaktyki i Efektów Kształcenia na Wydziale Teologicznym oraz członkiem Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Teologicznym. W roku akademickim 2016/2017 był kierownikiem podyplomowego studium w zakresie bioetyki na Wydziale Teologicznym UMK, a od roku 2017 jest kierownikiem katedry Teologii Moralnej i Duchowości.

Ks. Z. Wanat angażuje się także w działalność ogólnopolskich organizacji teologicznych. Od ponad dwudziestu lat jest członkiem Stowarzyszenia Teologów Moralistów (dawniej Sekcja Polskich Teologów Moralistów). Jako wieloletni członek stowarzyszenia został wybrany do Komisji Rewizyjnej na kadencję 2016-2019. Jest także członkiem Polskiego Towarzystwa Teologicznego, oddziału Toruńskiego oraz członkiem stowarzyszenia naukowego *Bioethicists in Central Europe* z siedzibą w Wiedniu (od 2010 roku). Od 2013 roku należy do rady naukowej rocznika „Perspectiva”.

To zaangażowanie w prace uczelni i na forum zewnętrznym dowodzi niebywalejszej dyspozycyjności ks. Z. Wanata. Świadczy też o dużym zaufaniu, jakim darzą go pracownicy naukowcy. Nie dziwi zatem fakt, że ks. Z. Wanat trzykrotnie (2013, 2015 i 2018) otrzymał wyróżnienie Rektora UMK za osiągnięcia uzyskane w dziedzinie naukowo-badawczej, zaś w 2016 r. Nagrodę Rektora UMK za osiągnięcia w dziedzinie organizacyjnej.

Cała działalność dydaktyczno-organizacyjna ks. dra hab. Z. Wanata, polegająca na głoszeniu wykładów, prowadzeniu seminariów, uczestniczeniu w konferencjach, kształceniu kadry naukowej oraz udział w międzynarodowych zespołach badawczych daje obraz dynamiki twórczej kandydata do tytułu profesora i jego ogromnej dyspozycyjności intelektualnej i badawczej. Przekonuje też, że w gronie polskich teologów moralistów zajmuje on poczytne miejsce i jest cenioną osobistością.

IV. WNIOSEK KOŃCOWY

W wyniku analizy dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i organizacyjnego otrzymujemy obraz znaczących osiągnięć naukowych ks. dra hab. Zbigniewa Wanata, prof. UMK. Wysoka ocena jego kwalifikacji, jako twórczego w dziedzinie teologii moralnej badacza, jest bezsporna. Ks. Z. Wanat wzbogacił rodzimą teologię o ważne dokonania, zespalać ją w dużej mierze z dorobkiem europejskiej myśli teologicznej. Dokonania te stwarzają dobrą prognozę na przyszłość.

Mając na uwadze znacznie wzbogacony po habilitacji dorobek naukowy ks. Z. Wanata, w którym dominuje omówiona monografia, oraz oryginalny charakter pozostałych publikacji, przy jednoczesnej rozległej działalności dydaktycznej i organizacyjnej oraz w zakresie opieki naukowej i kształcenia młodej kadry, stwierdzam, że ks. dr hab. Zbigniew Wanat, posiada wymagane kwalifikacje i zdecydowanie zasługuje na przyznanie mu tytułu profesora. Spełnia tym samym wszystkie warunki stawiane kandydatom do tytułu profesora, o których mówi art. 26.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. 2003 Nr 65 poz. 595). Wnoszę zatem o dopuszczenie ks. Z. Wanata do dalszych etapów postępowania w celu uzyskania tytułu profesora.

ks. 
Ks. prof. dr hab. Jan Orzeszyna
Kierownik
Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej
Wydziału Teologicznego UPJPII w Krakowie

Kraków, dnia 29 stycznia 2020 r.